

TARTU VENE DOMINANTKEELEGA LASTEVANEMATE KEELEHOIAKUD EESTIKEELSELE HARIDUSELE ÜLEMINEKUL. KUIDAS KAASAVA LÄHENEMISE KAUDU VANEMATENI JÕUDA?

21. rakenduslingvistika kevadkonverents 2024 / 21st Annual Conference of Applied Linguistics 2024
KEEL JA KEELEKASUTAJAD / LANGUAGE: THE USER IN FOCUS

Birute Klaas-Lang (TÜ, ETA)

Kristiina Praakli (TÜ)

Diana Vender (TÜ)

MILLEST TULEB JUTTU?

1. **Uuringu eesmärgid ja teostus**
2. **Teoreetiline raamistik – miks uurida vanemate keelehoiakuid?**
3. **Andmed ja analüüs**
4. **Tulemused**
5. **Soovitused**
6. **Lõppsõna**

TEADUS- JA RAKENDUSPROJEKTI EESMÄRK

- **Uurida** Tartu **vene dominantkeelega lapsevanemate** hoiakuid eestikeelsele haridusele ülemineku eel.
- **Seirata ja toetada** eestikeelsele haridusele ülemineku protsessi.
- **Katsetada kaasava keelepoliitika** võimalusi toetava fooni loomisel üleminekuprotsessis.
- **Töötada välja soovitused** (omavalitsusele, haridusasutustele) eestikeelsele haridusele ülemineku toetamiseks.

Uuringu kestus

01. sept 2022 – 31. dets 2023, koostöös Tartu linnaga

UURIMISKÜSIMUSED JA MEETOD

UURIMISKÜSIMUSED:

1. Milliseid positiivseid aspekte toovad lapsevanemad välja eestikeelsele õppele üleminekul?
2. Milliseid väljakutseid ja murekohti tõstatavad lapsevanemad eestikeelsele õppele üleminekul?
3. Milliseid lahendusi/ettepanekuid lapsevanemad esitavad?

UURIMISMEETOD:

Kvantitatiivne (küsitlus) ja kvalitatiivne lähenemine (aruteluõhtud, intervjuueerimine; tekstilised andmed: osalusvaatlus, intervjuud; kooskõlastatud Tartu ülikooli eetikakomiteega)

UURIJA ROLL: vestluste eestvedajad ja kaasarääkijad; oma isiklike mitmekeelsuse teemaliste lugude jutustajad ning keeleliste kogemuste vahendajad; eestikeelsele haridusele ülemineku protsessi uurijad

LAPSEVANEMA ROLL TEISES KEELES ÕPPIMISE TOETAJANA

- **Teoreetiline raamistik – rahvalingvistika**
- **Kui vanema suhtumine keelde ja selle väärtusesse on positiivne**, on ka lapse hoiak pigem positiivne (Anderson 1967: 12; Smith 1971; Getie 2020).
- **Mida rohkem on vanemad huvitatud oma laste keeleõppest**, seda paremad on lapse tulemused (Phillips jt 1998; Kocaman, Kocaman 2015; Zhou jt 2019).
- **Aktiivses rollis vanemad julgustavad ja toetavad oma laste teise keele õpet**, pakkudes võimalusi keele kasutamiseks ka väljaspool kooli. Passiivses rollis vanemad ei toeta oma laste teise keele õpet ega näe selleks ka vajadust (Xu 1999; Asgari 2010; Zhou jt 2019).
- Isegi kui vanemad ei oska anda keeleabi, on nende **toetav ja julgustav suhtumine väga vajalik** (Xu 1999; Baker 2005: 51–54; Asgari 2010; Punar, Karatepe 2019).

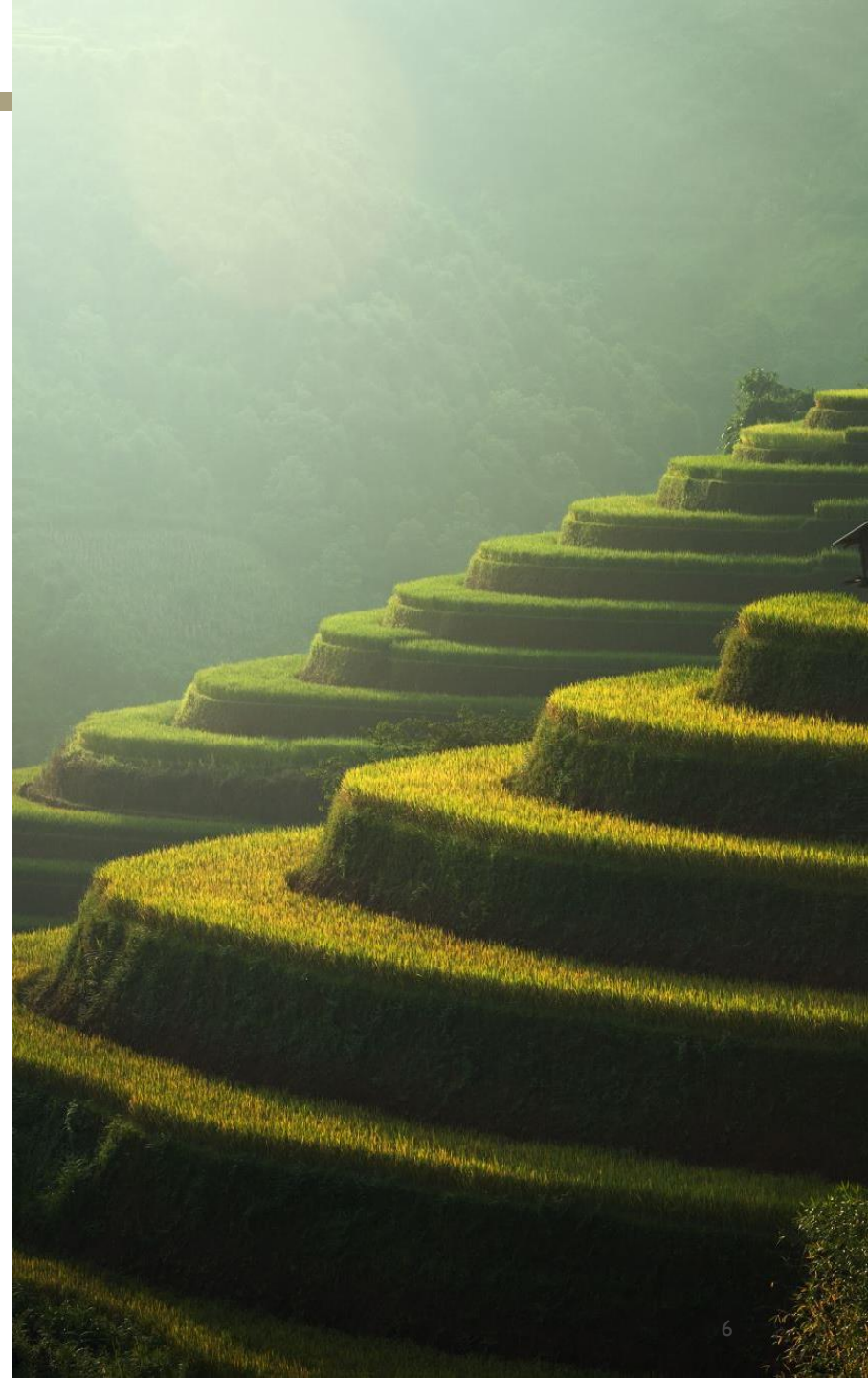
KAASAV KEELE- JA HARIDUSPOLIITIKA

- Poliitikakujundamises kaasarääkimine nendega, keda need otsused enim mõjutavad, st lastevanemate kaasamine otsustusprotsessi
- Kasvatada lastevanemate keeleteadlikkust, vähendada hirme, saada toetust eestikeelsele õppele
- Kohaliku omavalitsuse tasandil kaasarääkimine; hariduspoliitika kujundamine

Osalemisvormid:

- üldkoosolek, hoolekogu, lastevanemate koosolekud
- aruteluõhtud lastevanematega (vene keeles)

Meeskond: prof Birute Klaas-Lang, kaasprof Kristiina Praakli
nooremteadur Diana Vender, magistrant Alina Schmidt
vt Klaas-Lang jt 2023

UURINGU ETAPID (2022-2023)

1. Kohtumised
koolide/lasteaedade
juhtkondadega
(sept-okt 2022)

2. Osalemine
lastevanemate
üldkoosolekutel
(okt 2022)

3. Küsitlusuuring
BUI
(dets 2022-jaan 2023)

4. Aruteluõhtud vanematega
koolides/lasteaedades
(jaan-veebr 2023)

5. Tulemuste analüüs ja
esialgsed soovitusel
Tartu LV-le
(mai-juuni 2023)

6. Soovitustele tagasiside
– arutelud
lastevanematega
(sept-nov 2023)

UURINGU ETAPID (2023-2024)

3. Soovitused Tartu LV-le
+ tagasiside haridusasutustest
(dets 2023 – veebr 2024)

4. Küsitlusuuring Tartus (BUI)
(apr 2024)

■ Küsitlusuuring *Eestikeelsele haridusele üleminek Tartu linnas*

- Sisend TÜ uurimisrühmalt; teostaja Balti Uuringute Instituut (Tartu, 2023)
- Fookuses lapsevanemate teadlikkus, hoiakud, väljakutsed ja pakutavad lahendused seoses üleminekuga eestikeelsele haridusele.
- Ainestik ja andmed:
 - 475 vastajat (346 täielikud; 129 osalised vastused);
 - Tartu kakskeelsete lasteaedade (70%) ja koolide lapsevanemad (30%)

■ Vastakad tunded (dets. 2022):

- Ligikaudu pooled vastanutest on otsusega rahul.
- Rahulolematuse tase on kõrge ja tekitab vanemates teadmatust.
- Lapsevanemate vähene teadlikkus otsuse tagamaadest, ajenditest ja konkreetsetest tegevustest.

TULEMUSED

Ülemineku positiivseid aspekteid lastevanemate vaatest

- riigikeele oskus on vajalik;
- paraneb eesti keele oskus;
 - paremad töö- ja
karjääriväljavaated;
- eesti- ja venekeelsete õpilaste
üldhariduse omandamine ühises
kooliruumis;

KÜSIMUSED JA MUREKOHAD EESTIKEELSELE ÕPPELE ÜLEMINEKUL

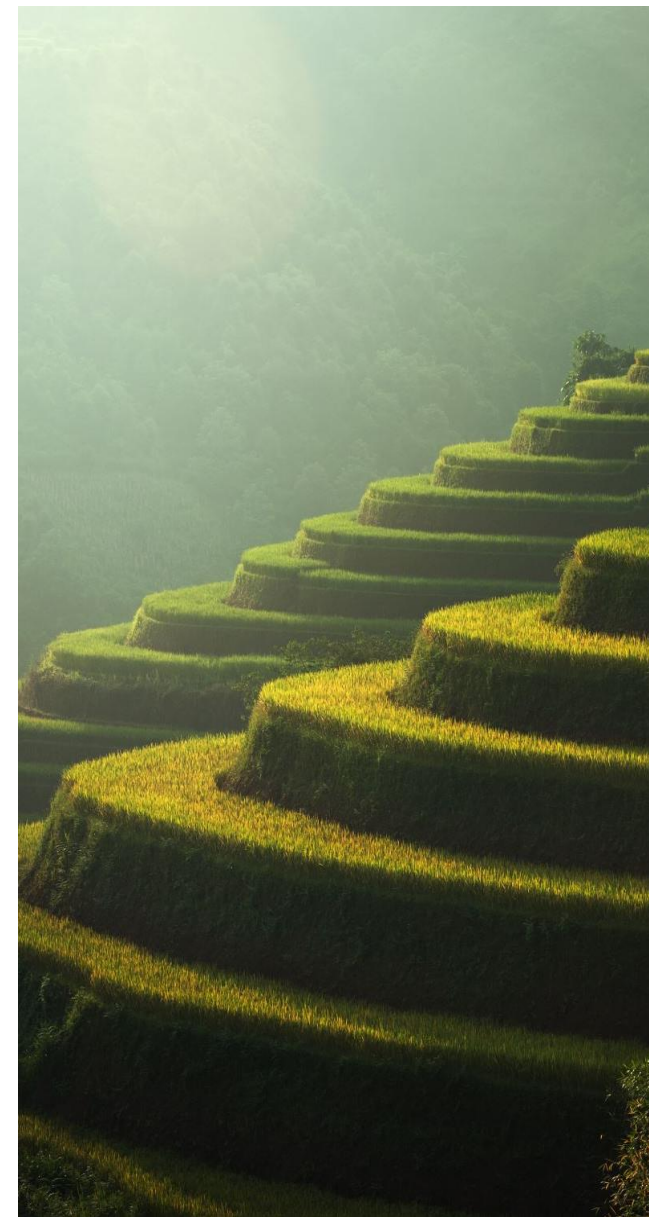
- **HARIDUSREFORMI EBASELGUS ning KIIRE AJAKAVA**
- **KEELELISE SEGREGATSIOONI JÄTKUMINE**
Eesti- ja venekeelsed (lapsed) ei puutu omavahel kokku.
- **ETNILISE IDENTITEEDI OHUSTATUS**
- **KEELEÕPPE MOTIVATSIOON, EBASELGED TULEVIKUPLAANID**
- **AKADEEMILISE TASEME LANGUS**
Keskmes keel, mitte ainesisu.

KÜSIMUSED JA MUREKOHAD EESTIKEELSELE ÕPPELE ÜLEMINEKUL

- **ÕPIKOORMUSE MÄRGATAV KASV**
Ainesisu omandamise aeglustumine
- **VANEMALE LISAKOORMUS LASTE ÕPITEGEVUSTES**
- **KOOL POLE ÜLEMINEKUKS VALMIS**
Individuaalsed vajadused, tugiõpe, õpetajate keeleoskus
- **ÕPETAJATE TÖÖKVALITEEDI LANGUS**
Erialase pädevuse asemel keskmes eesti keele valdamine
- **EESTI KOOL POLE ÜLEMINEKUKS VALMIS**
- **TURVATUNNE OHUS**
Kuidas suhtleb lapsevanem vene keelt mitte oskava
töötajaga?

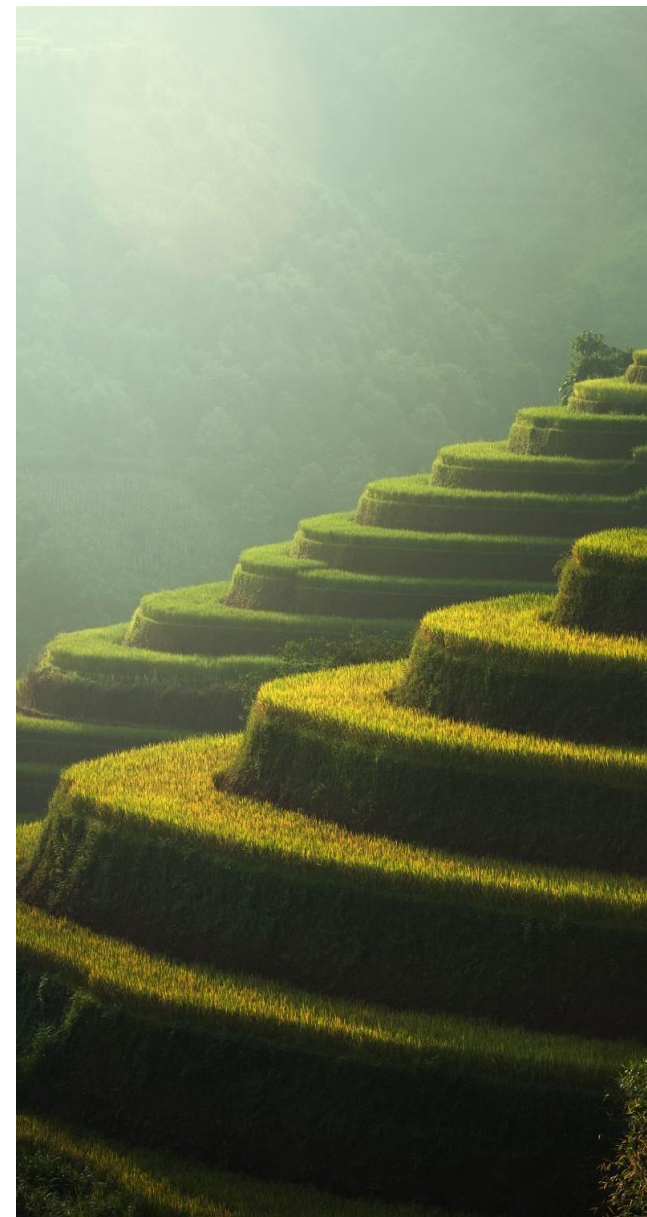
SOOVITUSED (I)

- Liikuda ühtse haridusruumi ning ühtse eesti kooli suunas.
- Üleminekuprotsessi eestvedaja ja võtmeisik on asutuse juht.
- Rakendada koolides ja lasteaedades kaasava ning kogukondliku koostöö võimalusi haridusasutuste ja lastevanemate vahel.
- Lastevanematele nõustamine
- Teavituseks kanalid, mida vanemad kasutavad.
- Eesti ja vene õppekeelega haridusasutuste vaheline koostöö nii töötajas- kui õpilaskonna osas.
- Õpilasvahetus, ühised koostööprojektid.

SOOVITUSED (II)

- Õpilaste E2 tugi: E2 õpet toetav pikapäevarühm, tugiõpe, toestatud aineõpe jms,
- Õpilaste tasuta osalemine eestikeelsetes huviharidustegevustes.
- Õpetajate, sh eesti koolide aineõpetajate, tugipersonali ja huviharidusringide juhtide täiendkoolitus (lõimitud aine- ja keeleõpe, kaasaegsed õpimeetodid, nüüdisaegse keeleõppe käsitus, keeleteadlik pedagoogika, mitmekeelsuse pedagoogika jne).
- Toetada eesti muu õppekeelega lasteaedu ja koole kodukeelega õpilaste vastuvõtmisel haridusasutusse: täiendav eesti keele õpe ja toestatud aineõpe.
- Emakeele arengu ja omakultuuri tundmise toetamine koolis/lasteaias.

PÕHISÕNUMID

- Lapsevanemates tõstatab enim küsimusi lapse edasine haridustee ning ainealaste teadmiste omandamine seoses eestikeelsele haridusele üleminekuga.
- Küsimusi tekitab lapse esimese keele (valdavalt vene keel) ning lapse keelelise ja kultuurilise identiteedi võimalik ohustatus ning kaugenemine oma juurtest, keelest ja kultuurist. Vanemad rõhutavad haridusasutuste õppekavadesse lapse kodukeelt ja kultuuri toetavate õppeainete lisamise tähtsust.
- **Võtmesõna on kommunikatsioon ning vanemate kaasamine eestikeelsele haridusele ülemineku protsessidesse ja infovälja.**

KIRJANDUS

- Abd-el-Jawad, Hassan 2006. Why do minority languages persist? The case of Circassian in Jordan.—International Journal of Bilingual Education and Bilingualism, 9(1), 51–74.
- Albury, N. (2016). The power of folk linguistic knowledge in language policy. Language Policy, 16(2), 209–228. doi:10.1007/s10993-016-9404-4
- Anderson, Andres 1967. Multilingualism and attitudes an explorative descriptive study among secondary school students in Ethiopia and Tanzania. University of Upsala.
- Asgari, Azadeh 2010. The influence of informal language learning environment (parents and home environment) on the vocabulary learning strategies. – English Language and Literature Studies, 1(1).
- Baker, Colin 2005. Kakskeelne laps. Kakskeelsuse käsiraamat lapsevanematele ja õpetajatele. XXI sajandi kool. Haridus- ja Teadusministeerium. Tartu.
- BUI 2023 = Kivistik, Kats; Jurkov, Kirill; Aavik, Anna-Liisa; Kaldur, Kristjan; Khrapunenko, Mariia 2023. Eestikeelsele haridusele üleminek Tartu linnas. Tartu: Balti Uuringute Instituut.
- De Houwer, Annick 1999. Environmental factors in early bilingual development: the role of parental beliefs and attitudes. – Bilingualism and Migration, 75–95.
- Dweik, Bader; Qawar, Hanadi 2015. Language choice and language attitude in a multilingual Arab-Canadian community, Quebec-Canada: A sociolinguistic study. – British Journal of English Linguistics, 3(1), 1–12.
- Getie, Addisu Sewbihon 2020. Factors affecting the attitudes of students towards learning English as a foreign language. – Cogent Education, 7: 1738184.
- Klaas-Lang, Birute; Praakli, Kristiina; Vender, Diana 2023. Üleminek eestikeelsele õppele. Vene dominantkeelega Tartu lastevanemate hoiakute uurimisest. Philologia Estonica Tallinnensis 8. Keel ja keeled. Õppimine ja õpetamine.. (71–94). Tallinn : Tallinna Ülikooli Kirjastus. DOI: 10.22601/PET.2023.08.03
- Managan, Kathe 2004. Diglossia reconsidered: Language choice and code-switching in Guadeloupean voluntary organizations. – Texas Linguistic Forum, 47, 251–261.

KIRJANDUS

- Niedzelski, N., & Preston, D. (2003). Folk Linguistics. Trends in Linguistics. Studies and Monographs 122. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Pasquale, M. (2011). Folk beliefs about second language learning and teaching. *Applied Folk Linguistics*, 24, 88–99. doi:10.1075/aila.24.07pas
- Park, Seong 2013. Immigrant students' heritage language and cultural identity maintenance in multilingual and multicultural societies. – Concordia Working Papers in Applied Linguistics, 4, 30–53.
- Phillips, Meredith; Brooks-Gunn, Jeanne; Duncan, Greg; Klebanov, Pamela; Crane, Jonathan 1998. Family background, parenting practices, and the Black–White test score gap. In C. Jencks & M. Phillips (Eds.), *The Black–White test score gap* (pp. 103–145). Washington, DC, US: Brookings Institution Press.
- Piller, Ingrid 2000. ws regarding foreign language teaching in pre-school institutions. – The Turkish Online Journal of Educational Technology, 383–393.
- Punar, Özcelik Nermin; Karatepe, Çigdem 2019. Attitudes of parents towards their children's culture learning in an EFL setting. – Journal of Foreign Language Education and Technology, 4(2).
- Smith, Alfred 1971. The Importance of Attitude in Foreign Language Learning. – The Modern Language Journal, Vol. 55, No. 2: 82–88.
- Zhou, Qi; Dufrene, Brad; Mercer, Sterett; Olmi, Joe; Tingstom, Daniel 2019. Parent-implemented reading interventions within a response to intervention framework. — Psychology in the Schools, 56(7): 1139–1156.
- Tartu Linnavalitsus 2023. Eestikeelsele haridusele üleminek. Eestikeelse hariduse tegevuskava 2022-2025. Tartu.
- Verschik, A. & Hlavac, J. (2009). „Letosvet“: kas labane laul või (rahva)sotsiolingvistiline eksperiment?. Eesti rakenduslingvistika ühingu aastaraamat 5, 313-327.
- Xu, Hong 1999. Young Chinese ESL children's home literacy experiences. – Reading Horizons, 40(1), 47–64.

AITÄH KUULAMAST JA KAASA MÕTLEMAST!

Birute Klaas-Lang birute.klaas-lang@ut.ee

Kristiina Praakli kristiina.praakli@ut.ee

Diana Vender diana.vender@ut.ee

